

ARANYOSVIDÉK.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási, közmivelődési, társadalmi heti lapja és a Torda-aranyosmegyei gazdasági egylet hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI DIJ:	FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAP ULAJDONOS:	H I R D E T É S I D I J.
Egész évre 6 frt.	K. WERESS SÁNDOR.	Araszabály szerint.
Fél évre 3 frt — kr.	Szerkesztői szállás és kiadóhivatal, Hiduteza 32.	Kéziratok nem adatnak vissza.
Negyed évre 1 frt 50 kr		
Megjelenik minden vasárnap.		

Az új pénz.

Mult szombaton (május 14.) terjesztette be dr. Wekerle Sándor pénzügyminister az új pénz behozatalát eszközölő törvényjavaslatát. Pár év eltelik, míg az ígért új pénz forgalomba kerül. Csak a váltópénznek (aprópénz) mással helyettesítése legalább is másfélévet vesz igénybe. Hát még a 100 millió körüli arany beszerzése mikor lesz meg, mikor ennek jelenleg csak mintegy fele (45 millió) van készletben, s mikor ezentul is apránként akarják azt összevásárolni, nehogy ez a tömeges vásárlás az arany árát nagyon felszöktesse?! Szóval néhány tavasz eljő, s elmulik, míg tervbe vett pénzrendszerünk megleend.

Nem is fogunk a régi pénzzel oly gyorsan végezni. Kiszámíthatatlan hátrányai volnának a régi pénz rögtöni megszüntetésének. Az ezüst tallérok (az egy forintosok) továbbra is megmaradnak, sőt a már készletben levő ezüsből újakat is fognak verni. Egy tallér két koronát fog kitenni. De a tallérokat az állam mégis nem sokáig szándékszik forgalomban tartani. Véglegesebb jellegű lesz a másik két — s ezek már újak is — ezüst pénz: az egy és a fél koronás (ötven fillér). Az egy koronás valamivel nagyobb a 25 krajczárosnál, a félkoronás pedig a 20 krajczárosnál.

De nem az említett ezüstpénzek alapjai az új pénzrendszernek, értéke-sebbre: az aranyra van az fektetve. Az ezüst osztrák érték eltűnik, s helyébe az aranyérték lép. Eddig aranypénzt csak a külfölddel való kereskedés vé-

gett vertek. Nem is volt az rendes fizetési eszköz, azaz pénz. Ára, mint akár mely más árué, ugy szólván naponkint fel, avagy leszállott.

Ezentul a husz- és tizkrajczáros aranyak rendes fizetési eszközeink lesznek. A huszkoronás valamivel nagyobb lesz a mai 8 forintos, a tizkoronás pedig a 4 forintos aranyánál, melyek még szinte forgalomban maradnak, bár ujjakkal szaporíttatni nem fognak. Aranypénzt, a szokásos veretési díjak kifizetése mellett, bárki verethet saját számára, ezüstpénzt csak az állam, azt is korlátolt mértékben. Ezzel elfogják azt érni, hogy az ezüstpénz nem fog felszaporodni, ezt ugyis, mihelyt az anyagi helyzet megengedi, végleg kifogják szorítani.

E tulajdonképeni pénzekon kívül lesz még új váltópénzünk a mostani 20, 10, 4, 1, s $\frac{1}{2}$ krajczárok helyett. A bevonandó 20 és 10 krajczárosok helyét a nikel husz s tizfilléresek fogják pótolni. A chinai ezüst, s pakfong fém (nikel) még tetszetősebb pénzt fog adni, mint a használatban egészen megsárguló piczulák. A huszfilléres nagysága akkora, mint a 20 krajczáré, a 10 filléré valamivel nagyobb a 10 krajczárnál.

A 4 krajczáros eddig is alkalmatlannak bizonyult. Igen nagy volt. Ezentul ily nagy pénzt nem vernek. Hanem két s egy filléresek lesznek bronzból. A bronznak is nagyobb része réz, de tartalmaz más fémeket is, melyek még keményebbé, s szebb színűvé teszik.

Mind e pénzek egyik lapján az uralkodó alakja, illetve feje, a másik lapon a magyar czimer, illetve korona

lesz „Magyar királyság“ s az érték megjelölése felirattal. Pénzünkön is nyilvánítása e felirat külön királyság voltunknak.

A monarchia másik felével, Ausztriával pénzünket, illetőleg csak szerződésben leszünk, s nem úgy, mint eddig hogy mi is osztrák értékű pénzt használtunk.

A papirpénz még pár évig forgalomban lesz, csak ugy fizethetünk vele, mint az új pénzzel. Egy frt két koronát fog számítani.

Nem lehet kétségünk az iránt, hogy az új pénzek tényleg meg is lesznek. Általános helyeslés kísérte eddig is pénzügyministerünk e téren való működését, pénzjavaslatai is mielőbb törvényerőre emelkednek. Hogy mi előnye lesz ebből mindnyájunknak, s hogy mennyire nem alapos az új pénztől való félelem? E kérdésére legközelebbi alkalommal kívánunk felelni.

Ezuttal ismételve összefoglaljuk a fentieket. Új pénzeink lesznek: aranyban a husz és tiz koronás, ezüstben az egy és félkoronás, váltópénz nikeltől husz- s tizfilléres, bronzból két- és egy filléres. Megmaradnak a 8 frtos (jelenleg 9 frt 48 kr) és a 4 frtos (jelenleg 5 frt 64 kros) aranyok, az 1 forintos tallérok, s a papirpénz. Bevonatnak a 20, 10, 4, 1 és $\frac{1}{2}$ krajczárosok. A megmaradtak közé nem vettük be a külföldi forgalom eszközét képező arany s ezüstpénzeket, melyek nálunk, belföldön ugy se szerepelnek.

Bármely pénzzel, régi vagy ujjal lehet az adás-vevést eszközölni. A forint 2 korona, frankban $2\frac{1}{3}$, márkában 2 025. A korona 100 fillér.

(Folyt. követk.)

Volenszky Gyula.

AZ „ARANYOSVIDÉK“ TÁRCZÁJA.

Vadállat.

— Mutatvány szerzőnek a jövő hó folyamán megjelenő novellakötetéből. —

Bekény János volt az utolsó a hatszázados moholyi Bekény-nemzetségből. Őles, tagbaszakadt, összenőtt szemöldökű, félelmes erejű óriás, mint az elődjei valamennyien. A gerendák recsegtek, a talaj süppedt, a fű elpusztult ahol egyszer végiment. Vasmarkában mindig ott szorongatta az összefont szijkorbácsot és bőségesen használta kutyára, emberre egyaránt.

Ha egy falun, csaholó vérebeitől kisérvé, végigszárguldott tizenhat markos fekete ménlován, az anyák ijedten kergették a házba leányaikat, mint a gyermekeket szokták a harapos kutya elől. Ha betévedt valahol egy vendéglőbe, a tulajdonos rögtön sürgönyileg rendelt magának új butorokat és friss edényeket, azután egyszerre elébe rakott minden ételt és italt hogy többé-be se kelljen kukkannia hozzá.

Azt tartotta a szóbeszéd, hogy úkapját a hagyományos farkas szoptatta, annak fekete, szomjas, gonosz vérért örökölték valamennyien. Talán egy sem mult ki közülök természetes halállal Egymást buzogányozták le hajdan, vagy jobbágyaik verték agyon, vagy egy-egy örült bravouros ugratáskor a nyakukat törték. A bekényi vár pókhállós, kongó lovagtermében ugy néztek egymásra az ösök torzonborz, marczona képei, mintha mindjárt hajba kapnának. A hány gyermek még betévedt oda, valamennyi sikoltozva, halálra rémülten futott ki belőle.

János is ugy élt a bekényi sziklafészekben, mint egy középkori despota várur. Itallal és vérszaggal nem tudott betelni, de irtózott a parkettól. Soha nem tisztított bagaria csizmáit, mind istállóknban és nyeregben koptatta el.

Egy őszi délután megint rókát keregett erdőkön, völgyeken át. Sohasem törődött azzal kinek a birtokába téved. Az agyonszorongatott állat már csak egy hajtásnyira volt tőle, mikor egyszerre valami átható, éles sikoltásra horkolva állott meg tajtékozó lova. A

dühös ember vadul rántogatta meg a feszítő zablát, csak azután nézett körül, honnan hangzik a kétségbeesett kiáltás.

Valami husz öllel felette, egy kiszögellő keskeny sziklapárkányon fehérruhás fiatal leány állott. Ruhája tépett, foltos; a hegytorokba szorult jeges szél vadul lobogtatta kibomlott fürteit, s a kalapjáról lelógó kék szalagokat. Mind a két kezével görcsösen ragaszkodott egy magányos borókabokorba. A fényes nap sugarak aranyos glóriájában, a felbomlott hajfürtöktől behullározva olyan volt ott a felhők tövében, mint valami mennyei jelenség.

János morgott valamit és tovább akart menni. A leány rémülten vette észre szándékát. A levegőbe kapott egyik kezével és még egyszer esdett segítségért valami végtelenül, fájdalmas, csukló, elhalló hangon.

Ez a csodálatos hang megrázkódtatta a durva óriást. Leszállott a lováról felkuszott a meredek sziklákön ölbe kaptá reszkető leányt és óvatosan, gondosan lemászott vele az életveszélyes uton. A csepp, törékeny test szinte elveszett hatalmas ölben. A pihegő lányka

Viszhang a „Megélhetésre.”

Tekintetes Szerkesztő ur!

Engedje meg, hogy becses lapjában én is hozzájáruljak a „megélhetéshez,” melyről a multkor számban — y nevű ur egy okvetlen szükséges dolgot pendített meg. Az én szóm ugyan kicsiny és rövid, de votumnak votum.

Első votumomat arra adom, hogy említett cikkben szóban forgó tisztviselők szövetkezetét okvetlen állítsuk fel Torda városunkban is a czélből, hogy élelmi és más bevásárlandó cikkekhez olcsóbban juthassunk. Második votumom az, hogy — mert erre az eredeti szöveg szerint égető szükség van. Hogy miért van égető szükség, azt elmondta az eredeti cikk, de még a nélkül is tudhatja és tudja is mindenki.

Harmadik votumomat ama önként felmerülő kérdésre adom, hogy létesülhet-e egy ilyen szövetkezet? Én igennel szavazok. Azt mondják némelyek, kevesen ugyan, hogy az árusítók nem fognak ebbe belemenni, sőt odiosus lehet előttük már az eszme is. Én nem hiszem. Hisz a kereskedők jobban tudják méltányolni, mint én azt a közmondást, hogy „sűrű garas jobb, mint a ritka forint.” Az pedig bizonyos, hogy mérsékelt óráknál nagyobb a forgalom, s biztosabb a jövedelem. A bolti üzletekkel szemben továbbá azért is könnyebb lenne az eszme megvalósulhatása, mert a kereskedők keze nincs megkötve, ők nem eszközei egy hatalmas czéhnek, ők külön önnálló tényezők, szabad urai önmaguknak, lehet őket versenyre szólítani és nekik szabad versenyre kelni.

Nem úgy van ám a husárlással. Itt még fennáll az a nem éppen népszerű de hatalmas czéhrendszer, mely hamar becsaphatja az ajtót az ember elől, s lehetünk vegetáriánusok, ha éppen úgy tetszik a nagy hatalomnak. Itt nincs konkurrenzia. Ez éppen a baj! Tek. szerkesztő ur! De én az hiszem, hogy maga a czég is úgy fogna fel a dolgot mint az előbbi pontnál elmélkedünk, s egyezésre lehetne jönni itt is. S hogy a tisztviselői karnak leginkább égető szüksége egy méltánylásban részesülendő fogyasztó szövetkezet felállítására, az bizonyos azért is, mert a tulsó kereskedéseknél már amugy is van olyan, a milyen kis versen, de itt az egész városnak úgy kell járnai, mint a főszékben fujják. Mert ugyan kérem szépen, pl ha egy akármilyen szegény tisztviselő drágán fizeti is ki a napi ebédjére valót, ha az a kutyának való csontokból áll is, s ha egy kissé hiányos is, világért sem állana hadi lábra az egész czéhvel ezért a kicsiny-

*) Szívesen vesszük, hogy a kérdés a lehetőleg minél több oldalról megvilágítottassék.

Szerk.

félénken, szorosán odatapadt széles, domboru mellére. Ugy érezte hogy félelmes hőség veri ki tőle veritékes homlokát.

Szép gyöngéden letette a puha fü közé. Szoknyája tele volt indával, tüskével, iszalaggal; gondos kézzel lecsipegette róla a sok gym-gyomot. Az összeszakított harisnyákból gyenge fényes fehér bőr kandikált elé. Sáppadt arcza lassan megszinesedett, és a mint megbibbentek lezárt hosszú pillái, két tiszta hálás öszem nézett reá. A leány felemelkedett és támaszkodva dőlt karjához.

Verdei Lili vagyok. Eltévedtem sétaközben magam sem tudom hogyan kerültem erre az irtózatoss helyre. Mikor vissza akartam menni, nem voltam képes reá. Könnyű félcipóm mindig megcsuszott a sikos uton. Kezem már dermedni kezdett. Elvesztem volna, ha ön meg nem segít.

János ki volt forgatva magából. Mondani akart valamit; de nem mozgott a nyelve. A leány szólalt meg újra:

Köszönöm édes uram, köszönöm! és mielőtt észrevette volna forró ajkát kezéhez szoritotta.

ségért, hogy megvetessék, vagy absolute megtagadtassék neki a vásárolhatás.

Hogy pedig az ilyen eset leginkább az u. n. kissebb emberekkel történik meg, sőt némi okokból meg is kell történnie, hát én egy pár adattal illusztrálhatom. De ne haragudjék meg a tek. szerkesztő ur, ha nevet nem említek, s csak úgy példálózom. Tegyük fel pl. hogy én vagyok X, nagyobbacska ember — a városon és Y lenne kissebb ember — a városon. Én X veszek egy láb bárányt — saját magam mert rá érkezem — s fizetek 3 piczulát, Y tisztviselő is szereti, kivált salátával, s ő is hónaal veszi a lábának társát, s keservesen kiguberálja a 3 piczulát érte. De e merészségre ám az árusító meghökken így szólván: micsoda? ön Y ur, csak nem kívánhatja hogy önnek is úgy adjam, mint X urnak. Hiszen X ur nagyocska ember a városon s árthat nekem. Öntől azonban nincs mit tartanom, attól sem félek, hogy nem lesz „kuncsaftunk” mer tudjuk, hogy nem vegetáriánus, s nincsenek futárjai, hogy a szomszéd városból hozassa az ennivalót, s úgy négyszemközt mondva, mit az előbb elvesztettem a réven, meg kell nyernem a vámon. Szóval önnek ezt a lábat 5 piczuláért adom.

Továbbá legyek én mármost. A ur, megint egy nagyocská ember a városon. Bemegyek reggelként a székbe — saját magam, mert ráérkezem s úgy tartja kedvem, nem geroz a kosaras fehérszék között a konyhászati művészet; zsebre dugom a kezemet, szembe nézek a hűskiosztóval, s biztos vagyok, hogy ma lucullusi ebédem lesz, mint a kasszárnyában az őrmester urnak, filler urnak és a káplár urnak, de pl. Z, V, vagy Y ur, kik csak bakaszamba jöhetnek, csak szolgálóikat küldik oda, ezeknek kosarukba már inkább mehet akármilyen porció, már azért is, hogy a réven legyen megnyerve, a mi talán a vámon veszteség volt.

Tehát én az eredeti cikk indító okaihoz még ez apróbb fajtákat is bátorodom hozzácsatolni, s az igazság és méltányosság tekintetéből nagyon óhajtandónak tartom a tisztviselők erényére egy ilyen fogyasztó szövetkezet létrejöttét.

De hogy el ne felejtsem, ha mindjárt utóiratként is megjegyzem, hogy a leendő szövetkezet adminisztrációja nagyon fontos ám, s ha lehet, jobban kell csinálni, mint a multkor, mert mondják, hogy volt itt még valami ilyenféle (ugy hallom, mert nem régi lakos vagyok a városon) és sok bajt okozott akkor is a vagyonnak, pénznek elkezeltése, s tán azért is bukott meg. Azon egyszerűen lehet segíteni, hiszen okos ember nem ütközik kétszer egy kőbe, a menkőbe!

Ezek után vagyok a szerkesztő urnak alázatos szolgálója. Torda 1892. május 12.

Tisztviselő.

A tordai dalkör.

A „tordai dalkör” évi rendes közgyűlését folyó év április hó 10-én tartotta meg a már évek óta szokásossá vált lanyha érdeklődés mellett.

E gyűlésen választatott meg az új tisztikar, melyben lemondás és a városról történt eltávozás folytán több változás történt, így a többek között elnöknek dr. Szentpéteri Lajos megyei főorvos választatott meg.

Folyó év ápril 19-re az elnök a mult évi összes működő-tagokat értekezletre hívta össze a működő-testület végleges szervezése czéljából.

Ezen értekezletre, az egylet ügyei iránt melegen érdeklődő működő-tagok szép számmal jelentek meg és tekintve az eddigi tétlenséget — minek legfőbb oka az volt, hogy a tagok nem járták a próbákat — egy kötelezvényt szövegeztek, azon határozott óhaj kíséretében, hogy ezután csak azon egyének tekintessenek működő tagoknak, kik e kötelezvénynek alávetik magukat.

E kötelezvény alapján a működő-testület megalakult, bár fájdalom, néhány nagyon jól használható régi tag, a feltételeket igen szigoruaknak találván, azt nem írta alá. Ezen kimaradt egyének fogadják — a multban kifejtett közreműködésükért — az egylet őszinte köszönetét.

Folyó hó 12-én igazgató választmányi gyűlés tartatott, melyen jóváhagyás végett beterjesztetett a működő-testület kötelezvénye és azt a választmány örömmel és egész terjedelmében elfogadta és kimondotta határozatilag, hogy jövőben csak oly egyének lehetnek tagjai a működő-testületnek, kik azt aláírják, egyuttal intézkedett, hogy e kötelezvény a gyakorló órák alatt (hétfő, szerda, péntek este 8—10 óra) a gyakorló-helyiségben a netalán még ezután jelentkező tagok által e hó végéig aláírató legyen.

E választmányi gyűlés több, különösen az egylet anyagi viszonyaira vonatkozó, folyó ügyben hozott határozatot is végül kimondotta, hogy a folyó évben Budapesten tartandó országos dalárünnepélyen az egylet részt fog venni és pedig olyképpen, hogy menetközben visszajadja a debreczeni testvér-egylet látogatását, s ott egy estélyt rendez.

Ezen ügyek, valamint a nem sokára helyben rendezendő ünnepélyek előkészületével az elnökség bizatott meg.

Utmutatás a szőlőragya (peronospora viticola) ellen való védekezésre.

Folytatás.

A peronospora ellen hathatós védezésről szolgálnak a rézvegyületek, kivált a rézgálicz (kék-gálicz), mely a szőlő levélre hintve, vagy fecskendezve és a légköri víz (és harmat) által feloldva, levél sejtjei által felszívódik, s

— Három hét óta nem volt szesz a számba.

Verdei egészen meghökkenk határozott-ságától. Habozva mentegetőzött.

— Vagy ugy! Komolyan beszélsz? Én nem felelhetek neked. Erről Lilivel kel beszélnem.

— Hát beszélj vele!

— Fogok mindesetre.

— Beszélj mindjárt!

Olyan mogorván és olyan sötéten nézett reá János, hogy legokosabbnak tartotta teljesíteni kívánságát. Békény kinos izgatottsággal fészkelődött a székén, s mint a gróf visszajött, a kezébe szorongatott bronz hamutartó össze volt görbitve egészen.

— Lili vár rád szobájában.

Ingadozva ment végig a szobákon. A leány ajtaja előtt elött habozva vesztegelt, majd gyöngén, félénken kopogott, mint a bűnös deák igazgatójánál.

Lili mosolyogva fogadta, Bátran habozás nélkül tette parányi kezét hatalmas tenyerébe, s pajzán kedvteléssel nézett végig a piruló, esetlen kolosszuson.

(Vége következik.)

A vadember összerezzen, elrántotta durva, vaskos kezét és örölt ugrással fenn termett lován. Eszeveszett vágatással futott haza. Ott bezárkózott szobájába és három hétig nem mozdult ki belőle. Hiába vihogtak a pompás telivérek az istállóban, hiába jelentette a kerülő, hogy nagyszerű vaddisznó falkára akadt az erdőben, hiába izente a szemfüles ispán, hogy felséges cigányzsépség van készletben, elkergetett mindenkit magától. Az inasa megesküdött hogy sirni látta.

Harmadik hét végén kitisztította csizmáit és beállított Verdeihez. A gróf megveregette az áthléta atlasz vállait.

Jónapot Jani! Mi az ujság? és sietve szalasztotta az inasait borért, snapszért, poharakért.

De János a kezével intett. Nagyon komor arcot vágott, és leszegzett fejjel morgta.

— Nem kell. Másért jöttem.

— Nos?

— Leányodért

Verdei elnevette magát.

— Hol jártál, János? Mit ittál már megint.

Békény büszkén, sértődötten emelte fel gömbölyü fejét:

ezeket annyira megedzi, hogy a peronospora nem bír rajtuk áttörni. A nyári sporák pedig olyan eső, vagy harmateppben, mely rézgálicot tartalmaz, maguk is elpusztulnak, mielőtt a levélbe hatolhatnának. A rézgálic olyan adagban, mint a permetezésnél használtatik, a bort vagy szőlőt élvezőre nézve nem veszélyes.

Védekezésül a következő réztartalmu folyadékok használtatnak.

I. A burdeauxii keverék, melynek alkotó részei többféle arányban vegyithetők. Napjainkban rendszeren ezek az arányok szerepelnek:

- a) 100 liter víz,
2 kilogramm rézgálic,
2 " égett mész.
- b) 100 liter víz,
3 kilogramm rézgálic,
3 " égett mész.
- c) 100 liter víz,
4 kilogramm rézgálic,
4 " égett mész.

Az a) alatti kétszázalékos keveréket akkor használjuk, mikor a baj még nem lépett fel, hanem megakarják előzni. Ha az első permetezés kellő időben, május végén megtörtént, akkor a nyár további folyamán is elég szokott lenni ez a keverésarány.

Hogya azonban az első permetezés megmegkésétt, s a gomba nyomai már mutatkoznak a leveleken, akkor a b) és c) alatti (3 és 4%-os) arányban keverjük össze az anyagokat.

A rézgálicot megtörjük és először kisebb mennyiségű mérsékelt melegvizben 1 kilogramm rézgálicra 3 liter vizet számítva oldjuk fel. Egy másik edényben pedig az oltalan meszet oltjuk még egyszer annyi vízben. A mész-oldatot célszerű finom szitán át szűrni, nehogy olyan anyag is maradjon benne, melytől a permetező bedugul. Ezután a rézgálic-oldatot a kellő arány szerint, nagyobb mennyiségű vízbe öntjük be és ha a mészoldat lehűt, akkor folytonos kavarással lassan hozzá keverjük a rézgálicoldathoz (és nem megfordítva.)

A mészoldatnak okvetlenül jól le kell hűlnie, mert különben a keverék a peronosporára nézve teljesen hatástalan lesz. Ha van jó kövér, vajszerű oltott meszünk, ugy ezt is használhatjuk, csak hogy akkor 1 kilogram oltatlan mész helyett 2 1/2 kilogram oltott meszet kell alkalmaznunk.

A rézgálicot csak fa-, réz-, vagy agyagedényekben oldjuk fel és annak kavaráshoz is szintén csak faeszközt használunk.

A kész bordeauxii keverék elálhat hosszabb ideig is de használat előtt s általában valahányszor a fecskendőbe öntünk belőle, alaposan felkavarandó, mert éppen azok a részek, melyek a peronosporára hatnak, leülepednek.

E folyadékot a lehető legfinomabb permeteg alakjában kell a szőlőlevelek felső lapjára juttatni.

(Folt. köv.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

„Élet.“ Nem leplezhető örömmel lapoztuk át az „Élet“ e hó 15-ikén megjelent számát. Megszoktuk már, hogy mindig bizonyos kétkezdéssel fogadunk egyegy kezdődő magyar irodalmi vállalatot, különösen ha az — miként az „Élet“ — nem nagy dobbal és reklámmal, hanem szerényen kezdi és folytatja pályáját. Annak, aki irodalmi viszonyainkat ismeri, nem nehéz elképzelni, hogy mily nagy áldozattal tarthatják fenn a kiadók és szerkesztők ezen folyóiratot azon a magas színvonalon, melyet el kell ismerni minden elfogulatlanul ítélőnek, a mit különben azt már elismerte az e tekintetben ítélni hivatott napi sajtó s az egész irodalmi közönség. Az „Élet“ valóban megérdemli azt az előkelő tekintélyt, melyet az irodalmi világban már ily rövid fennállása alatt is elért. Eddig minden száma egymás után gazdag, változatos és választékos tartalommal jelet meg, és nem csupán szórakoztató olvasmányokat ad, de komoly és tanulságos cikkeket és essayket is, könnyed, világos és mindig a legjobb magyarsággal megírva. Kiváló ezenfelül az „Élet“-nek: irodalmi és kritikai rovatá, nemkülönben a szemle, melyben röviden jelezve érdekes tájékozást nyújt minden jelen-

tüesebb irodalmi, tudományos vagy társadalmi mozgalomról a múltvilág minden tájáról. Csak mellestleg említjük, hogy pl. a jövő évi chicagói kiállításról, melyre vonatkozólag Baross Gábornak is voltak nagyobb tervei, s mely kiállítás az egész világot kezdi már is mozgatni, a jövő évben pedig mondhatni valóságos ujkorú népvándorlást fog majd előidézni: tudunkkal az „Élet“ az első, mely egy hosszabb, önálló cikket közöl. Szégyen az annival inkább megérdemeli a figyelmet, mert a m. keresk. ministeriumhoz tartozó „Magyar kereskedelmi Muzéum“ tudakozó iródájának titkára: Sasváry Armin írta, ki a chicagói világkiállítás kérdését magyar nemzeti szempontból és vonatkozással tekinti, és az elhunyt keresk. ministernek Baross Gábornak terveivel kapcsolatosan tárgyalja. Nem szükséges, hogy részletes tartalmát ismertessük, mert az „Élet“ megérdemli, hogy annak tartalmát ne kivonatossan hanem egészben olvassa el, akit az ezeideig egyetlen komoly és modern magyar review érdekel. A tárczában folyó jeles beszély és ott jelent meg.

Megjelent az 1848—49 történelmi lapok 9-ik száma Kuskó István kiváló gondosságu szerkesztésében. Ezen életre való válat napról-napra nagyobb tért hódít, előfizetői száma már is meghaladta az ezretet, a mi ily rövid idő alatt csak az irodalmi csodák sorába vehető, tekintve a vidéken fennálló kedvezőtlen viszonyokat. Az érdekes és változatos tartalom a következő: Réti Antos János 1848—49-ik honvédseregében szépen sikerült arcképpel. Okmánytár: Hadi lap 7-ik száma 1849 július 2-án hétfőn. Közli Nagy Sándor 1848—49-ik főhadnagy. Tárca: Bem tábornok lovagias tette. K. Weress Sándortól. Szabadságharc a felsőmagyarországi bányavárosokban. (Helyreigazítás „A női honvéd hadnagy“ című cikre.) Id. Tarts Rész 1848—49-iki honvéd választól. Levelezés. Nagy Sándor 1848—49-iki tüzér főhadnagy. Mikor lett Beöthy Ödön nép képviselő Hegyesi Mántontól. Honvéd-egyletek köréből. Honvédek segélyezése K. I. től. Diószárd. Szabó Pál 1848—49-iki honvédhadnagy. A R. k. bel. honvéd-egylet tagjainak panasza. Honvédek összeírása Baján. Halálozások. Gyártas Lajos, Kovács György, Szerdahelyi Antal, különfelek: új munkatárs, Görgei ígérete Budavár bevételénél. A madarasi löpörgyúr igazgatója. Megjelent minden hó 1-én és 15-én. Aja negyedévre 1 frt. A lap az első számtól megrendelhető.

H I R E K.

— **Ferencz József** unitárius püspök tegnap a déli vasutal érkezett meg városunkba a rendes püspöki vizsgálat megejtése végett. Hívei hosszú kocsis sorsal mentek elébe. Székely Miklós egyházi főgondnok a vasuti állomásnál meleg szavakkal üdvözölte a közszeretben álló fellelképást. Örömmel üdvözöljük őt körükben. Megvagyunk győződve hogy látogatása híveinél több az egyszerű kötelesség teljesítésénél, azt megédesíti az a tudat, hogy egy kiváló jó szívű, főpap jelenik meg őt híven szerető hívei közt és csak áldásos lehet a felkeresett egyházközség ügyeire.

— **Vármegyénk** tavaszi rendes közgyűlése folyó évi május hó 28-án lesz. A tárgysorozat 108 tárgyra terjed ki. Rédiger Belának alispánna, Nagy Olivérnek főjegyzővé, és Csegezi Lászlónak II-od aljegyzővé leendő megválasztása bizonyos. Derék hivatalnokok mindhárman, s rég megérdemelték az előléptetést.

— **Klapka György** 1848—49-iki honvédtábornok folyó hó 15-én Budapesten 72 éves korában meghalt. Őzvegye s egy fián kívül az összes magyar nemzet fájlalja elhunytát. O volt, ki legelőször és legutóbb (Komáromnál) vezette győzelemre vitéz honvédeinket. A holttest a belvárosi plebánia templomban volt kiterítve, s onnan vitték tengernyi népsokaság kíséretében a kerepesi temetőbe. Az 1848-iki honvédtábornokok közül most már csak három él: Görgei, Czecz, és Perczel.

— **Tűzoltók.** A tavasz beáltával megélénkült a tűzoltóság munkálkodása. Szorgalmasan és jókedvvel tartják vasárnaponként a szivattyús-és mászógyakorlatokat. élükön Dulló János főparancsnokkal. Jó példával járnak elől a tisztviselők is, nehéz gyakorlatok bemutatásával. Gyakorlatok végeztével ritkán marad el a megvendéglés is, melyre a város végén levő sörház elég alkalmas tanya. A legközelebbi vasárnapra ünnepélyes kirándulás van tervezve a sárberekben, hol májálisszerű rögtönzött kukulorium lesz. A hivatalos majális pünkösöd másodnapján lesz.

— **Emke.** A torda-aranyos megyei Emke választmány Sándor Kálmán alelnök előtűlésével közelebb tartott gyűlésén hangsúlyozva volt, hogy a nemzeti szent eszme érdekében ezután az eddigénél erősebb akciózt fejtsen ki a választmány: hogy a tagokat kötelezettségeik pontosabb teljesítésére gyakorta szólítsa fel, az egyetből kilépni akarókat a lehetőleg tartsa vissza, a még benn nem levőket vonja be. Sajnosan tapasztalja ugyanis a választmány, hogy még sokan nem tagjai az Erd. Magyar Közművelődési Egyesületnek olyanok, s mi több, huzalkodnak is tagjai lenni olyanok, kiknél az a pár forint tags. díj potom semmiség, kik ennél szászorta súlyosabb dolgokra szászorta többet költenek. Örvendetes tudomásul vette azonban a választmány Sándor Kálmán alelnök ama bejelentését, hogy körükből eddig 14-en jelentkeztek az Emkének Budapesten tartandó ezidei közgyűlésre, képviselvén választmányunkat, mely közgyűlés tudvalevőleg Apostoli Királyunk megkoronáztatásának 25 éves jubiláris ünnepélyével van kapcsolatba hozva; az ünnepélyek június 5., 6., 7., 8. napjain lesznek. Körünköt a következők jelentkeztek a nagy gyűlésre: Csongvay Béla árvaszéki jegyző, Csongvay Beláné, özv. Csongvai Lőrinczné főszolgabíró, Gaál Zsigmond árvaszéki ülnök, Velits Ödön, Nagy Miklós földbírtokos, Bergay József p. ü. titkár, Páska Simon körjegyző, Dr. Damokos Andor főszolgabíró, Csongvay Domokos városi tanácsos, Endes Kálmán körjegyző, Toroczkay Lajos föld. bírtokos, Borbély György tanár egyll. jegyző, grf. Butlen Géza elnök. A nagy napot, főleg a koronázási ünnepélyt itthon is szándékszik megünnepelni a választmány. E végre elhatározta, hogy jun. 8-án sétahagversenyt rendez a sétateren, bemeneti díj 20 kr. gyerekeknek 10 kr. Szerepelni fognak a városban levő dal. körök és egyletek, lesz többrendbeli torna és áthletikai verseny s népünnepélyhez tartozó többféle mulatság. A jüvedelem a köz. művelődési egyesületé lesz. E kettős nemes célú mulatságra felhívjuk városunk mindenrendű és rangu lakosa figyelmét. y.

— **1848—49. honvédek figyelmebe.** Országszerte vannak honvéd-egyletek vidékenként, melyeknek teendőik csupán annyiból állnak, a tagokat évidentiába tartásuk s másodsor egyik másik rokkant tagnak segélyt eszközöljenek ki a fővárosban székelő központi egyletnél, hol tudvalevőleg jó adag tüke áll rendelkezésükre. Ez egyletek azonban olyan gyengén állanak, hogy csupán nevek léteznek. Az országilag összeállított névkönyv is rettentő hézagoss, sőt téves. Figyelmeztettük volt az öreg honvédurakat az „1848—49. Tört. Lapok“ is, hogy ily nemű létezőknek szerezenek érvényt; irassák be magokat a honvéd-egyletbe (4 bajtársnak kell bizonyítani, hogy valóban 48-as katona), s folyamodjanak segélyért, ha szűk anyagi körülményben vannak és ha a 60-hatvan évet elérték. (Eddig 66 éven alólit nem segélyeztek de legujabb törvényük szerint 60 évesnél már segélyezik, a mint az „1848—49. Tört. Lapok“ ez évi 8-ik számában látható.) Vidékünkön sok 48-as katona van. Jól tennék, ha jelentkeznének, Tordán lehet Szabó Lajos őrnagy elnöknel, vagy Szigethy Cs. Sándor vagy Jakab Gergely titkárnal. A segély-folyamadást is, az ily fiok-egyletek közvetíthetik a közpönttal. —y.

— **(K.) Törvényeszkünk** nyomoruságos helyzetén némileg segítve lett azzal, hogy egy albírói és egy aljegyzői állást rendszerezítettek. Most aztán elmondhatjuk, hogy adtál uram esőt, s nincs köszönet benne. Mint értesültünk, az egyik aljegyzőt a telekkönyvi igtatói teendőkkal bízták meg, s így folytonosan abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy különösen a kezelő személyzet tulságos csekélyisége miatt hónapokig várhat, míg egy darabhoz hozzájuthat a jogkereső közönség, dacára, hogy a szegény fiuk a legnagyobb lelkiösmerettel másolnak.

— **A tordai önkéntes tűzoltó-testület** költségei fedezésére 1892 június hó 6-án, (pünkösöd másodnapján) a „ligetben“ zártkörű nyári táncmulatságot rendez. Belépti jegy személyenként 80 kr. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak. Jegyek előre válthatók testületi pénztárnok Medgyesi Lajos urnál, Bernád és Polonyi urak kereskedésében. Kezdeté d. u. 5 órakor.

— **Halálozás.** E hó 20-án temették el Kollár Ignác fűrészgári asztalost, életének 26-ik évében, hosszú sorvasztó betegség után. Temetésén résztvett az iparos-egylet testületileg a dalárdával és a zene-egylet.

— **Színház.** A mint jelezve volt, Miskolczi Henrik irónak válogatott erőkből jól szervezett színtársulata városunkban van s f. hó 17-én kedden kezdte meg a volt kaszinó termében változatosnak ígérkező műsorát. A társulattal van Donáth Lajos zongoraművész is, ki a darabok énekreszeit kíséri. A figyelmes igazgató szünetek alatt is mulattatja a közönséget a helybeli első banda zenéjével, a mi a közönségnek élvezet, de a társulatra nézve tantságos költekezés szemben a közönség kissé szűkebb körű költekezésével. Mert bizony állandó igaz az, hogy Tordán a színház-látogató publikum igen kis csapatot képez. A színház pedig egyik ere a kulturának, s így a színház látogatás az anyagi állapotnak is, de még a műveltségnek is hőmérője. Melegen ajánljuk közönségünk figyelmébe, ne mulassa el a lelki haszonnal járó élvezetes esti órákat, annyival inkább, mert a mint halljuk, alig pár hétig szándékszik még a társulat itt időzni. — Az eddig előadott három darab elég zálogát nyújtja az élvezetes estéknek. — Első volt kedden a Megyeri D. „Első Percz. vigjátéka, melyben a főbb szerepeket Györfyné Erzsébet, Kiss Kata, Némethy Lenke, Heltai Nándor, Kunhegyi M. és Szigeti Géza játszották hozzáértéssel és eleven kedvvel. Másnap a „Nebántsvirág“ operettben L. Perczel Mari gyönyörködtetett nem terjedelmes, de előkelő kellemes énekével; a fejedelemszszonyt Györfyné adta higgadt alakítással. Jól játszottak tov. Lorándi T., Heltai, Sajó és feltűnt Kiss Kata színpadra termett alakjával és mozdulataival. Harmadik este Rákosi Jenő „Éjjel az erdőn“ népszínműve jött, melynek pompás első felvonásával nem áll arányban a mű bevégezése, nincs is benne drámai egység; a kis számú közönség azonban kitűnően mulatott az ötletszerű helyeken, s főleg a jó előadáson. Perczelt többször sokáig tapsolták, s megújráztatták, Sajó és Török Margit énekét is kellő figyelemben részesítették, Török M. k. a. színpadi eleven mozgása dicséretet érdemel. Úgyes volt a Heltai gigerlje is. Szándékosan említjük utoljára Ferenczi Frigyes, a társaság megbecsülhetetlen tagját, ezt a derék komikust, ki mindhárom előadáson állandó derűtségben tartotta a közönséget, mert ért hozzá. Dicséretére nincs elég panegyrikus szavunk. A színház deszkájára nőtt, s jól teszi, a ki legalább csak Ferencziért is elmegy a színházba.

— **Köszönetnyilvánítás.** Fájdalomtól megtört szívvel mondok hálás köszönetet Galandauer Henrik, Eröss János uraknak és a helybeli iparos-egylet és zene-egylet minden egyes tagjának boldogult fiam Kollár Ignác végtisztességén való szives megjelenésükért. Hálás tisztelettel Kollár Ignác, m. kir. vasgyári nyug. géplakatos.

— **Gyilkosság.** Inakfalvi Nikora Nuczu folyó márczius hó 19-én éjjel saját lakásából nyomtalanul eltűnt. Hullája április 22-én az inakfalvi határon keresztül folyó Marosból került meg. A hulla felboncolása végett a helyszínére kiszállott bizottság az állapította meg, hogy erőszak következtében mult ki és került a Marosba. A hulla felboncolása után a nyomozat megindított, s néhai neje Niámcz Iliana csongvai Rotár Szimion nevű legénynyel kik között állítólag 8 év óta szerelmi viszony van, letartóztattak, s a nyomozat rendjén felfedeztetett, hogy Rotár Szimionnak jobbkezén

levő gyűrűs-ujja hegyén egy harapás és báránból készített mellényén több vérfoltok látszottak, mely jelek arra mutatnak, hogy gyanúsítottak. Nikora Nuczu márczius 19-én éjjel meggyilkolták, s lábát harisnya-szíjjával összekötve a Marosba dobták. Letartóztattak a maros-ujvári járásbírósnak adattak át.

— **Hirekinnen-onnan.** Király-nénk ő felsége, ki most tért haza hosszú utjából május 17. egész váratlanul jelent meg Bécsben a színművészeti kiállításon, hol egy órahosszat időzött, élénk érdeklődéssel szemlélve a tárgyakat. — **Sátoralja-ujhely városa** Wekerle Sándor pénzügyminisztert egyhanglag diszpolgára választotta a város anyagi jólétének emelése körül szerzett érdemei elismeréséül. — **A pécs-baranyai** kőszénbányánál a felhőszakadás okozta árvíz következtében megrendítő szerencsétlenség történt. Az egész akna, melyben több mint 20 munkás dolgozott, víz alatt állott, s csak óriási munkába meg erőfeszítésbe került a mentés. A munkások, kik harminczhat óráig várták soruk eldöntését, még élve kerültek kézre, három kivételével. A bánya 2 napig szünetelt, míg a nagymennyiségű vizet sikerült kiszivattyúzni. A dunagőzhajózási-társaságnak kára 60.000 frt. — **Csáky Albin** miniszter e hó 16-án nyitotta meg a fővárosban a magyar iparművészeti társulat által rendezett női iparművészeti kiállítást, melyen igen sok érdekes látvivaló van. Különösen a régi himzések meg eredetiség a közérkörből maradt kosztümök, ruhák, csipkék feltűnők. — **Teleki Sándor** gróf ezredes, a jó hazafi, önfeláldozó barát, szellemes író, hosszú betegség után csütörtök este 6 órakor Nagybányán meghalt. Halála nem volt váratlan, környezete, s az orvosok tisztában voltak az iránt, hogy a katasztrófa eljövetele csak napok kérdése lehet. A nagy történelmi név és vagyon birtokosa már kora ifjúságában a katonai pályának szentelte magát. Ott volt ő Kossuth oldala mellett, majd Bem tábornok alatt harcolt hősiessé, kitartóan. A száműzetés keserű napjaiban Törökországban majd Párisban élt, hol megnyerte Dumas Sándor, Hugó Viktor, Rebejrolles és mások igaz barátságát. Elhagyva a francia fővárost Napoleion parancsára, Gernsey szigetén talált menedéket. Ezután az olaszországi hadjáratban vett részt, míg végre a kiegyezéskor visszatért hazájába, hol munkás élte végnapjait koltói kastélyában családjá körében töltte.

— **Fölvétetik** egy jó családból való fiu tanuló a helybeli könyvkereskedésbe.

— **Eladó** egy garnitur piros ripsz butor, egészen jó karban van. Értekezhetni a kiadóhivatalban.

VARMEGYEI RENDELETEK.

Torda-Aranyosvármegye alispánjától.

Szám **4083**—1892.

Valamennyi főszolgabíró urnak.

Folyó hó 5-ikén Betegh Ferencz m.-szegelyi birtokosnak méneséből 1 darab 3 éves fekete kanca csikója, homlokán csillgal s hátsó szárcsalábbal, elveszett: különös isme. tető jele nyírott serény és nyírott farkok.

Felhivom, hogy hatósága területén köröztesse és eredmény esetén tegyen tegyen ide jelentést. Torda, 1892. május hó 12-én.

RÉDIGER BÉLA, h. alispán.

Szám **3988**—1892.

Valamennyi főszolgabíró és városi tanácsnak.

Földmívelésügyi m. kir. miniszter úr ő nagyméltósága idei 24186 sz. alatt valamennyi törvényhatóságához kapcsolatban a folyó hó 10-én 3906 sz. alatt megküldött rendeletem, mely a következő körrendeletet bocsájtotta ki.

Tudomásvétel és közhírré tétel végett értesitem a törvényhatóságot, hogy a trieszti cs. kir. helytartóság f. év április hó 25-én 5769 sz. alatt kelt értesítése szerint a magyar és horvátországi származású hasított körmű állatok bevitelére tekintetében a következőket rendelték el:

1. A Bars, Hont, Nograd, Nyitra, Pozsony, Sáros, Szepes, Trencsén, Turocz, Zólyom, Árva, Liptó és Gömörvármegyéből továbbá Selmece-, Belsőhánya és Pozsony sz. kir. városokból csak is a hizó szarvasmarháknak Trieszt és Póla városokba való bevitelére a f. évi május hó 4-én 24230. sz. a. kelt leiratomban megállapított (az „egészségügyi értesítő“ 77. számában közölt) feltételek mellett van megengedve, más szarvasmarhának bevitelére azonban tilos.

2. Magyar- és Horvátországból sertések a trieszti helytartóság területére csakis vonattal viendők be. A magyar- és horvátországi hasított körmű állatok (szarvasmarhák, juhok, kecskék) rendszerint csak Trieszt és Póla állomásokon rakhatók ki, a mely állomásokon az állomásokon az állatok állatorvosi vizsgálat alá vehetők. Ily állatoknak más állomásokon való kirakására az illetékes kerületi közigazgatási hatóság azon feltétel mellett adhat engedélyt, hogy ha az állatok a kirakás alkalmával a fél költségén szarvasmarhák állatorvosi vizsgálat alá vétetnek.

3. Ha a magyar, illetve horvát-szlavon országai sertés-szállítmányok között csak egy állat is valamely ragályos betegségben találtatik, a szállítmány a legközelebbi tehervonattal, (melyen más hasítottkörmű állatok nincsenek) a feladóállomásra azon esetben küldetik vissza, ha az állatok a rendelkezési állomáson levő közvágóhidon le nem vágthatók, vagy pedig más a közelben levő közvágó-hidra az ottani állatállomány fertőzésének veszélye nélkül el nem szállíthatók.

Az állatok visszautasítása az illető közigazgatási hatóság rendelete alapján történik, ily esetekben a szállító levél és az állatorvosi látogatás a marhalevelhez csatolandó.

Miről ezimed tudomásvétel és közhírré tétel végett értesítettik. — Torda, 1892. május 11.

RÉDIGER BÉLA, h. alispán.

Szám **2683**—1892.

Valamennyi főszolgabíró és városi tanácsnak.

Hivatkozással a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter úrnak idei márczius hó 23-án 5618 szám alatt kelt és az 1892. évi rendeletére 1951 lapon található és a különbözőnemű de különösen a ronszolo toroklob járvány alkalmával követendő eljárásra vonatkozó rendeletére meghagyom a tekintetes — tanácsnak — főszolgabíró urnak, hogy annak minden pontját a legszigorúbban foganatosítsa, egyuttal különösen felkérem, hogy a körrendeletet egész terjedelmében a hatósága területén levő tisztí orvosokkal és körjegyzőkkel valamint a városi főkapitányi hivatal illetőleg a községek előjáróival tudassa. Torda, 1892. május hó 12-én

RÉDIGER BÉLA, h. alispán.

H I R D E T É S E K

felvételnek

az „ARANYOSVIDÉK“ kiadóhivatalában

Hid-utca 32. szám.